Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaoston kuuleminen 18.11.2021 energiaverotuksen muuttamisesta HE 212/2021 vp

Asiantuntijalausunto

Ympäristöneuvos Magnus Cederlöf, ympäristöministeriö

Ympäristöministeriö kiittää valtiovarainvaliokunnan verojaostoa mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle (HE 212/2021 vp) energiaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi. Kyse on varsin laajasta kokonaisuudesta, jonka pohjalta esitetään muutoksia sähkön ja eräiden polttoaineiden verotusta koskevaan lakiin mutta myös eräisiin muihin asiaan liittyviin lakeihin.

Hallituksen Suomelle asettama 2035 hiilineutraaliustavoite on erittäin kunnianhimoinen ja edellyttää määrätietoista ja suunnitelmallista päästöjen vähentämistä tulevina vuosina. EU:n komissio julkaisi kesällä 2021 ns. valmiuspakettinsa, jolla on tarkoitus varmistaa unionin vähintään 55 %:n päästövähennystavoitteen saavuttaminen vuonna 2030. Suomelle komissio esittää 50 %:n päästövähennystavoitetta taakanjakosektorin osalta. Valmisteilla olevan keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman mukaan vuoden 2030 päästövähennystavoite merkitsee Suomelle melkein 6 Mt:n edestä lisäisiä päästövähennyksiä nykytoimiin verrattuna. Tavoitteen saavuttaminen ei onnistu ilman uusia, tehokkaita päästövähennystoimia.

Energiaverotus tarjoaa tehokkaan ja tutkitusti toimivan ilmastopoliittisen ohjauskeinon. Tämän ohella energiaverotukseen liittyy valtion kannalta myös muita keskeisiä tavoitteita. Suomella on jo pitkät perinteet hiilidioksidiperusteisen verotuksen soveltamisessa. Energiaverotusta on pystytty menestyksellä kehittämään ilmastopolitiikan kiristyviä tarpeita silmällä pitäen. Nyt näköpiirissä olevien uusien, entistä kunnianhimoisempien tavoitteiden saavuttamiseksi on tärkeätä, että energiaverotusta voidaan edelleen kehittää vastaamaan näihin haasteisiin. Energiaverotuksen rooli päästöohjauksen kannalta on erityisen tärkeä juuri taakanjakosektorin puolelle, johon päästökaupan tarjoama hintaohjaus ei ulotu. Energiaverotuksen rakenteen ja siihen sisältyvien verotasojen säännöllinen arviointi onkin tarpeen riittävän ohjausvaikutuksen ylläpitämiseksi.

Nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen mukaan kaukolämpöä tuottavien lämpöpumppujen ja konesalien käyttämä sähkö siirretään veroluokkaan II. Myös verkon ulkopuolella oleva vähintään 0,5 MW:n lämpöpumppu olisi oikeutettu alempaan veroluokkaan. Nyt ehdotetut muutokset lämpöpumppujen verotukseen edistävät polttoon perustumattomien lämmöntuotantomuotojen yleistymistä, mikä osaltaan vähentäisi kasvihuonekaasupäästöjä. Lämpöpumpuilla saatava päästövähenemä riippuu siitä, millaista lämmöntuotantoa lämpöpumpuilla korvataan ja miten pumppujen tarvitsema sähkö on tuotettu. Jos pumpuilla korvataan fossiilista tuotantoa, päästöt vähenevät. Lämpöpumpuilla odotetaan kuitenkin korvattavan pääosin vanhaa tai uutta biomassan polttoon perustuvaa lämmöntuotantoa, joka on nykyisten laskentasääntöjen mukaan päästötöntä. Siten lämpöpumpuilla saavutettaneen vain vähäinen päästövähenemä. Sähköveron alentaminen lisäisi lämpöpumppuratkaisujen käyttöä ja siten lämmityksen riippuvuutta sähkön saatavuudesta. Konesalien osalta voidaan arvioida, että esityksen mukaiset laskentaperusteet edistäisivät energiatehokuutta.

Hallituksen esityksen mukaan siirretään teollinen kierrätysmateriaalien valmistus ja jalostaminen sähköveroluokkaan II. Tämä toiminta olisi myös oikeutettu energiaintensiivisen teollisuuden

veronpalautukseen. Muutos kannustaisi yrityksiä valmistamaan ja hyödyntämään uusioraaka-aineita teollisessa tavaran valmistuksessa, mikä osaltaan vaikuttaisi positiivisesti luonnonvarojen kestävään käyttöön.

Biokaasun osalta hallituksen esitys tarkoittaa biokaasun sisällyttämistä valmisteverojärjestelmän piiriin. Tämä muutos on linjassa energiaverodirektiivin kanssa ja toisaalta myös seuraus siitä, että biokaasu sisällytetään vuoden 2022 alusta jakeluvelvoitteen piiriin. Muutos tarkoittaisi, että liikennebiokaasulle säädetään valmistevero mutta biokaasun muu käyttö esimerkiksi työkoneissa ja lämmitykseen jää edelleen verottomaksi. Veroton käyttö näissä kohteissa edellyttää kuitenkin EU:n valtiontukihyväksyntää. Jakeluvelvoitteen ja siihen liittyvän korkean maksuhalukkuuden ansiosta biokaasu ohjautuisi jatkossa vahvasti liikennekäyttöön. Tämä tarkoittaisi myös kustannustehokkaita päästövähennyksiä taakanajakosektorille. Biokaasu tarjoaa kuitenkin liikenteen ohella myös muilla taakanjakosektorin toimialoilla varteenotettavan päästövähennyskeinon.